

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента на дисертацію

Ордуханова Тиграна Гаррійовича

за темою: «Ефективність інвестиційної політики будівельних підприємств в умовах глобальних трансформацій»,

поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю

072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Актуальність обраної теми дослідження

У контексті глобальних трансформацій будівельні підприємства стикаються з низкою суттєвих викликів, серед яких — економічна нестабільність, зміна інвестиційного клімату, зростання вартості ресурсів, трансформація джерел фінансування, а також посилення конкуренції й нові підходи до реалізації будівельних проєктів. В таких умовах ефективна інвестиційна політика потребує не лише раціонального розподілу капіталу, але й стратегічного управління інвестиційним процесом, орієнтованого на довгострокову стійкість та розвиток.

Аналіз ефективності управління інвестиційною політикою будівельних підприємств набуває особливої актуальності, оскільки від результативності цього процесу залежить не лише фінансова стабільність окремих суб'єктів господарювання, але й динаміка зростання всієї галузі. Підприємства, які успішно адаптують свою інвестиційну політику до сучасних викликів, отримують змогу оперативно реагувати на зміни ринкової кон'юнктури, знижувати ризики, модернізувати інфраструктуру та реалізовувати інноваційні проєкти з вищою капіталізацією.

Крім того, ефективність інвестиційної політики має не лише економічне, а й соціальне значення, оскільки впливає на створення робочих місць, рівень зайнятості, розвиток людського капіталу та соціальної інфраструктури. Успішне управління інвестиціями створює умови для зростання якості будівельних об'єктів, забезпечує сталість розвитку міст та громад, а також формує довіру інвесторів до галузі загалом.

Таким чином, дослідження ефективності інвестиційної політики будівельних підприємств в умовах глобальних трансформацій є критично важливим для розуміння механізмів забезпечення їх фінансової життєздатності та здатності до сталого розвитку в динамічному середовищі сучасного бізнесу.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Основні положення дисертації є науково обґрунтованими та аргументованими. Всі рекомендації автора є науково коректними, які

сформульовані на основі аналізу отриманих теоретико-практичним шляхом результатів дослідження.

Висновки до розділів та загальні висновки є узагальненим звітом з елементами аналізу щодо поступового виконання завдань із реалізації мети щодо розроблення теоретичних положень та практичних рекомендацій, спрямованих на удосконалення організаційно-економічного механізму управління ефективністю інвестиційної політики будівельних підприємств в умовах глобальних трансформацій.

У першому розділі дисертації автором розкрито теоретико-методичні аспекти ефективності інвестиційної політики будівельних підприємств.

У другому розділі здійснено діагностику ефективності інвестиційної політики будівельних підприємств в умовах глобальних трансформацій. Розглянуто сучасний стан і динаміку розвитку будівельної галузі України, проаналізовано ключові показники ефективності інвестиційної діяльності, а також досліджено вплив зелених інвестицій на формування стратегії розвитку підприємств.

У третьому розділі окреслено основні напрями розвитку ефективності інвестиційної політики будівельних підприємств. Визначено концептуальні положення щодо формування та реалізації інвестиційної політики в сучасних умовах. Запропоновано удосконалений механізм залучення інвестицій, що враховує потреби ринку та глобальні трансформаційні процеси.

Структура дисертації логічна, матеріали розділів викладено відповідно до мети і поставлених завдань, висновки є результатами дослідження, що відповідають завданням дисертаційної роботи.

Викладене вище свідчить про високий рівень дисертаційної роботи, обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційного дослідження.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів

Наукова новизна роботи полягає у в розробці теоретико-методологічних і науково-практичних засад вирішення проблем інвестиційної політики будівельних підприємств в умовах глобальних трансформацій. Найважливішими результатами, що характеризуються новизною і розкривають логіку, масштабність, повноту та зміст дисертації, є такі:

Вперше:

- розроблена концепція напрямків розвитку інвестиційного потенціалу будівельного підприємства побудована на основі стратегічного та інноваційного підходів, яка спрямована на зміцнення конкурентних переваг підприємства. Концепція включає в себе систему експертизи пріоритетних напрямів інвестиційної діяльності та побудовану на принципах, програмах, політиці та елементах оцінки ефективності інвестиційної політики;

Удосконалено:

- систему методологічних інструментів для ефективного управління інвестиційним розвитком будівельного підприємства, який на відміну від нині відомих, враховує етап впровадження системи моніторингу та контролю за виконанням інвестиційних проєктів та етап створення системи стимулювання інновацій та впровадження нових технологій, що дозволяє не тільки забезпечити стабільний фінансовий результат, але й адаптуватися до змін на ринку, зміцнюючи конкурентні позиції будівельного підприємства;

- чотиривимірна модель інтегральної оцінки ефективності інвестиційної політики будівельних підприємств, яка на відміну від існуючих, ґрунтується на таких факторах, як ефективність інвестиційного проєкту, ефективність механізму реалізації інвестиційного проєкту, стратегічна ефективність інвестиційної політики (рентабельність інвестицій, конкурентні переваги на ринку будівництва, довгострокова стабільність та здатність підприємства адаптуватися до змін на ринку) та стійкість і адаптивність інвестиційної політики;

- принципи інвестування у проєкти «зеленого» будівництва, які на відміну від існуючих, базуються на обґрунтуванні принципу екологічної ефективності, технологічної інноваційної, фінансової інклюзивної, економічної ефективності та довгострокової стійкості, циркулярності та ресурсозбереженості, адаптації до кліматичних змін, що сприятиме поліпшенню екологічної ситуації в країні, залученню міжнародних інвестицій, підвищенню конкурентоспроможності національної економіки та створенню стійкої та ефективної інвестиційної політики в будівельній галузі;

Дістало подальшого розвитку:

- визначення провідної дефініції дослідження «інвестиційна політика», що дозволило поглибити змістовне тлумачення даної дефініції, як системи державних і корпоративних заходів, спрямованих на формування умов для ефективного залучення і розподілу інвестиційних ресурсів, яка включає в себе правові, економічні, фінансові та інституційні механізми для досягнення сталого економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності та соціального добробуту, що передбачає не лише підтримку інвестиційної активності, але й забезпечення стабільності, прозорості та мінімізації ризиків для інвесторів на всіх етапах інвестиційного циклу, а також враховує соціальні та екологічні наслідки інвестиційної діяльності, що сприятиме розширенню понятійно-категоріального апарату фінансової науки;

- теоретико-методологічний підхід кругообігу фінансових інвестицій та чинників впливу на обсяги інвестицій в будівельну галузь шляхом структуризації основних чинників (факторів), що визначають ефективність інвестиційних потоків, та на відміну від існуючих підходів враховує взаємозв'язок між економічними, регуляторними та соціальними чинниками, які впливають на інвестиційну активність у будівництві та дає можливість будівельним підприємствам бути більш гнучкими та адаптивними в виборі інвестора;

- запропоновано розширений інструментарій залучення інвестицій в будівельну галузь України, який на відміну від існуючого, поєднує комплекс фінансових, маркетингових, державних (адміністративних), юридичних, технологічних та комунікаційних інструментів та сприяє створенню сприятливого інвестиційного клімату, що забезпечує комплексний підхід до стимулювання інвестиційного потенціалу будівельних підприємств;

- класифікаційні ознаки «зелених інвестицій» у контексті проектів "зеленого" будівництва у частині типів інвестицій, географічного спрямування, типів впливу на ринок капіталу (ринок робочої сили, інфраструктурні проекти, сталий розвиток, зміна клімату), типів активів (відновлювальна енергетика, екологічні технології, «зелені» інфраструктурні проекти, зелені компанії), цілей інвестування (зниження викидів CO₂, розвиток відновлювальної енергетики, збереження біорізноманіття, покращення енергетичної ефективності) та інвестиційних інструментів (зелені облігації, екологічні акції, соціально відповідальні інвестиційні продукти);

- механізм залучення інвестиційних ресурсів в розвиток будівельного підприємства, який на відміну від існуючих, враховує принципи залучення фінансів, критерії відбору інвестора, чинники, які впливають на кругообіг інвестицій в будівельну галузь, джерела інвестиційних коштів, що створює передумови для оцінки інвестиційної політики будівельного підприємства, з метою побудови інформаційної інфраструктури для прийняття та підтримки ефективних інвестиційних рішень та мінімізації (або нівелювання) ризиків.

Дисертація Ордуханова Тиграна Гаррійовича за рівнем наукової новизни, змістом, логікою викладення матеріалу, проведеними узагальненнями, висновками та пропозиціями є самостійним та завершеним науковим дослідженням, які містить вирішення актуальної наукової проблеми: визначення та формування стратегії розвитку будівельних підприємств у сфері інвестування.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність у цілому

Дисертація Ордуханова Тиграна Гаррійовича є самостійним та завершеним науковим дослідженням, виконаним на належному науковому рівні. Дисертація характеризується ґрунтовністю, високим рівнем теоретичного узагальнення, самостійністю наукового пошуку, творчим підходом до розв'язання наукових проблем. Достовірність одержаних результатів підтверджується логікою проведення досліджень, яка структурно представлена в змісті дисертації.

Основні результати дисертаційного дослідження опубліковано у 9 наукових працях, у тому числі – 4 авторські статті у наукових фахових виданнях України, 1 стаття – у зарубіжному виданні, 4 тез доповідей за матеріалами конференцій. Загальний обсяг публікацій складає 2,88 друк. арк. Власні здобутки висвітлено у 2,37 друк. арк.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

1. Автором розглянуто принципи оцінки ефективності інвестиційної політики будівельних підприємств, що є безперечно актуальним у контексті сучасних трансформацій ринку. Зазначено, що оцінювання ефективності інвестиційної політики є складним, багатоаспектним процесом, який охоплює економічні, фінансові, технологічні, соціальні та екологічні складові. Разом з тим, дискусійним залишається питання деталізації механізмів реалізації кожного з названих принципів у конкретному середовищі будівельного підприємства.

2. У роботі слушно підкреслено, що ефективна інвестиційна політика будівельного підприємства має ґрунтуватися на системному підході до оцінки фінансово-економічної ефективності інвестицій, із застосуванням сучасних інструментів, таких як NPV, IRR, термін окупності тощо. Також заслуговує на увагу розроблена автором концепція методологічного інструментарію оцінки ринкових можливостей і стратегічного інноваційного розвитку, що охоплює систему експертизи пріоритетів інвестування.

Разом з тим, дискусійним є питання практичної реалізації зазначеного інструментарію в умовах нестабільного ринкового середовища, зокрема щодо доступності повної та достовірної інформації для проведення глибокого інвестиційного аналізу.

3. Також запропонована автором концепція містить потенціал для подальшого розвитку, зокрема шляхом адаптації її під специфіку різних за масштабами та формами власності будівельних підприємств.

Проте, озвучені зауваження містять переважно рекомендаційний характер і не знижують теоретико-методологічного рівня представленої дисертаційної роботи.

Значення дослідження для науки і практики та напрями його використання.

Автор дисертаційного дослідження успішно розкрив стан і глибину досліджуваної теми, переконливо обґрунтувавши вибір теми та її актуальність. Отримані наукові результати, висновки і рекомендації мають значну наукову новизну, а також важливе практичне та суспільне значення. Структура наукової праці є чіткою та логічною.

Висновок. Наукові результати проведеного дисертаційного дослідження Ордуханова Тиграна Гаррійовича на тему «Ефективність інвестиційної політики будівельних підприємств в умовах глобальних трансформацій» надали можливість авторові сформулювати висновки та пропозиції теоретичного та прикладного характеру. Що можна вважати як завершену наукову роботу в галузі фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Отже, за актуальністю, ступенем наукової новизни обґрунтованістю наукових положень та практичною цінністю одержаних результатів, дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» Ордуханова Тиграна Гаррійовича за темою: «Ефективність інвестиційної політики будівельних підприємств в умовах глобальних трансформацій» відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 283 від 03.04.2019 р. та № 502 від 19.05.2023 р.), наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022 р. та № 502 від 19.05.2023 р.), а її автор Ордуханов Тигран Гаррійович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Завідувач кафедри економіки бізнесу
Навчально-наукового
інституту управління, економіки та бізнесу
ПрАТ ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління
персоналом»,
доктор економічних наук, професор

О.І. Дачій